

I kudłate, i łaciate... – o zwierzakach wielkie czytanie

Scenariusz zajęć w oparciu o książkę

Dundzia, Panek i przyjaciele Grażyny Strumillo-Miłosz

Potrzebne będą: egzemplarz książki, szary papier, materiały plastyczne (kartki, flamastry, klej, nożyczki), ilustracje do lektury, kolejne wydarzenia zapisane na paskach kartonu, kserokopie wybranych fragmentów tekstu, puzzle z imionami, atlas psów, „skrzynia skarbów”, kartki z przymiotnikami, instrukcje do pracy w grupach, zwierzątko – maskotka.

Cele operacyjne – uczeń:

- zna i opowiada treść książki,
- wyraża swoją opinię na podany temat w formie wypowiedzi wielozdaniowej,
- zna potrzeby zwierząt i sposoby postępowania wobec nich,
- zgodnie i twórczo współpracuje z grupą podczas realizacji zadania,
- prezentuje wybrane treści utworu w scenkach dramatycznych,
- ocenia bohaterów utworu,
- tworzy pisemną wypowiedź zgodnie z wymaganiami podstawy programowej,
- aktywnie uczestniczy w zajęciach.

1. Poznajmy się – wprowadzenie do lektury.

- Swobodne, wielozdaniowe wypowiedzi na temat poznanej książki. Pytania pomocnicze: *Co się wam najbardziej podobało? Co was zasmuciło? Czy były momenty wesole? Kto chciałby mieszkać w domu Pod Dębami? Chcielibyście mieć w klasie takich przyjaciół jak Ania i Jędrzek? Dlaczego?* itp.
- Co wiesz o autorze? – rozmowa przybliżająca postać **Grażyny Strumillo-Miłosz**. To współczesna polska dziennikarka, tłumaczka i autorka książek dla dzieci. Prywatnie była bratową Czesława Miłosza (żoną Andrzeja – brata noblisty).
- Pokaz książeczek dla dzieci przedstawionej autorki.

2. **Rundka szybkich pytań i odpowiedzi** – sprawdzenie stopnia zrozumienia czytanego tekstu.

Dzieci kolejno zadają po jednym pytaniu dotyczącym treści lektury i wyznaczają odpowiadającego. Gdy ten udzieli prawidłowej odpowiedzi, ma prawo zadania następnego pytania. W ten sposób nauczyciel zorientuje się, w jakim stopniu uczniowie przyswoili sobie treść czytanej książki.

3. **O kim? o czym? jest ta książka?** – charakterystyka świata przedstawionego.

- Uczniowie wymieniają bohaterów i wyjaśniają powiązania między nimi: Ania i Jędrzek to rodzeństwo; ojciec jest weterynarzem, a mama ma na imię Halina; odwiedza ich gajowy Bartłomiej, który ma żonę Matyldę; w domu pomaga ciocia Mania; występują też postacie drugoplanowe i epizodyczne – wujek Jaś z ciocią Elą, ich dzieci to Marek i Iza, Piegus – kolega; babcia Hela.
- Bohaterowie – zwierzęta: Kasia, Lotka, Dundzia, Zagraj, Bolek, Lolek, Kropek, Łobuz, Duszka itd. Można posłużyć się atlasem psów i wskazać różnice w wyglądzie przedstawicieli różnych ras.
- Kim jestem? – zagadki o bohaterach. Dzieci przedstawiają słowne lub ruchowe (ruch, mimika, gest, można włączyć odgłosy) zagadki dotyczące zwierzątek występujących w książce.
- Czas i miejsce akcji: wydarzenia są prawdopodobne, realistyczne, a miejscem akcji jest dom Pod Dębami, położony blisko lasu, okolice i Litówka – leśniczówka oddalona o ok. 30 km. Akcja toczy się współcześnie.
- Kto opowiada nam o świecie przedstawionym? – „opowiadaczem”, czyli narratorem jest osoba, ale w kilku miejscach autorka oddaje głos zwierzętom, aby czytelnik lepiej je zrozumiał.

4. **Kolejne wydarzenia w książce** – porządkowanie rozsypanki zdaniowej. (Wszystkie pomoce nauczyciel wyjmuje ze „skrzyni skarbów”, aby wzmocnić dziecięcą ciekawość).

Każdy otrzymuje jeden pasek ze zdaniem (lub w formie równoważników zdań). Uczniowie ustawiają się zgodnie z kolejnością. Sprawdzenie poprawności wykonania zadania i ewentualna korekta następują po głośnym przeczytaniu każdej wypowiedzi.

5. **Ilustrowane opowiadanie** - Dom Pod Dębami – tworzenie miejsca akcji na papierze.

Uczniowie siedzą w kręgu. Każdy ma w ręku jedną ilustrację (dom, dąb, osoby, zwierzęta). Na arkuszu szarego papieru układają kolejne obrazki, uzasadniając ich umieszczenie. Zawieszenie plakatu na ścianie lub na tablicy.

6. **Mali detektywi** – praca w grupach.

Celem zadania jest trening czytania ze zrozumieniem. Każda grupa otrzymuje puzzle – pocięte imiona zwierząt występujących w książce. Po odgadnięciu postaci biorą kopertę z materiałem dotyczącym tego zwierzątka. Są to kserokopie rozdziałów, w których zawarte są losy zwierząt. Można wybrać Dundzię, Panka, Kropka i Łobuza. Uczniowie analizują tekst, dokonują selekcji informacji, wycinają fragmenty dotyczące zwierzątka, nakleją na kartkę. Potem następuje prezentacja grup, czyli przedstawienie losów zwierzątka.

7. **Dole i niedole zwierząt** – scenki pantomimiczne.

Każda grupa przedstawia scenkę dynamiczną z najtrudniejszego momentu życia każdego ze zwierzątek, np. zakopywanie kotka w piaskownicy, uwięzienie wiewiórki w klatce itp. Uczniowie za pomocą ruchu ciała, gestów i mimiki oddają nastrój tej chwili. W trakcie odgrywania scenki nauczyciel zatrzymuje akcję w stop-klatce i pyta dzieci, jak się czują w prezentowanej roli.

Druga seria to prezentowanie odmiennych sytuacji w traktowaniu zwierząt, gdy np. zwierzątko zostało uratowane, ktoś otoczył je opieką, pomógł.

Po odegraniu każdej scenki uczniowie są nagradzani brawami i mają możliwość wypowiedzenia się na temat improwizacji, gry aktorów, odczuć.

8. **Co jest dobre, a co złe?** – wybór należy do ciebie.

Nauczyciel dzieli tablicę na dwie części. Na jednej pisze słowo „dobre”, na drugiej - „złe”.

Każdy podchodzi i zapisuje po dwa określenia, np.: dobroć, miłość, przyjaźń, współodczuwanie, zrozumienie, opiekuńczość, litość, a z drugiej strony – ból, sadyzm, okrucieństwo, strach, agresja, bicie, przemoc, samotność...

Nauczyciel poleca: *Wybierz swoje miejsce i stań pod wybraną tablicą.* W ten sposób uczniowie opowiadają się za wartościami, które dominują w ich życiu.

9. **My i zwierzęta** – opracowanie modelu właściwego zachowania się w stosunku do zwierząt.

Jak mądrze kochać zwierzęta? – ustalenie odpowiedzi na pytanie z pomocą „burzy mózgów”. Wypunktowanie:

- odżywianie – smakołyki dla każdego gatunku, dostosowane do wieku,
- zapewnienie ciepła, opieki medycznej, bezpieczeństwa (przywołać niebezpieczeństwa zagrażające naszym bohaterom, np. uchylony piekarnik, beczka z wodą, zamknięty tapczan, szal na fotelu),
- osvajanie z innymi zwierzętami,
- wspólne zabawy, poświęcanie czasu pupilom,
- nauka, szkolenie (np. nauka latania),
- umożliwienie powrotu do naturalnego środowiska w przypadku pomocy zwierzętom dziko żyjącym, np. wiewiórka.

10. **Opiekun na medal** – praca plastyczna.

Zaprojektowanie i wykonanie odznaki dla osoby, która należycie wywiązuje się z obowiązków opiekuna zwierzęcia.

11. **Mamo, kup mi psa!** – scenki improwizowane.

Prezentowanie w parach dialogów z rodzicami. Dziecko próbuje przekonać rodziców, że będzie wspaniałym opiekunem i prosi o kupienie wymarzonego zwierzątka.

12. **Czy chciałbym mieć takich przyjaciół?** – ocena postępowania dziecięcych bohaterów.

Dzieci siedzą w kręgu i losują ze „skrzyni skarbów” kartki z przymiotnikami. Każdy po kolei czyta i uzasadnia, np. *Ania była wrażliwa, bo...* Wśród cech są pozytywne i negatywne, np.: dobry, życzliwy, mądry, obojętny, okrutny, uczciwy, szlachetny, zarozumiały, złośliwy itp.

Po ocenie bohaterów dzieci mogą wybrać swoje mocne strony. Obrysowują na kartce dłoń, wycinają zarys i wpisują pięć przymiotników najlepiej je charakteryzujących.

13. **Umiem to napisać** – doskonalenie form wypowiedzi.

Uczniowie pracują w grupach. Zgodnie z otrzymaną instrukcją piszą wspólnie:

- a) ogłoszenie – o zaginięciu wiewiórki,
- b) instrukcję – jak wychować bociana od jajka do dorosłego ptaka,
- c) list do rówieśników zachęcający do właściwej opieki nad zwierzętami,
- d) opowiadanie o najciekawszej przygodzie wybranego bohatera.

14. **Zwierzaki – temat bliski taki** – wspólne wykonanie gazetki.

Zebranie wypracowanych materiałów i zestawienie w formie gazetki. Na wystawce mogą znaleźć się: dom Pod Dębami – na szarym papierze, odznaki *Opiekun na medal*, formy wypowiedzi, kolejne wydarzenia na paskach papieru, notka biograficzna, egzemplarz książki.

15. **Raz, dwa, trzy, mówisz ty!** – ewaluacja w kręgu.

Każdy kończy zdania:

Zwierzęta są...

Dom dzikich zwierząt to...

Dobrze opiekować się zwierzętami...

Aby uniknąć wielogłosu, osoba mówiąca trzyma w ręku maskotkę. Po dokończeniu zdania, przekazuje ją kolejnej osobie.

Uwaga:

Przygotowany zestaw zabaw i zadań adresowany jest głównie do uczniów klas III-IV. Nauczyciel dokona wyboru zgodnie z zainteresowaniami i możliwościami uczniów. Dla młodszych uczniów odpowiednie będą zabawy, scenki dramatyczne, działania plastyczne i wypowiedzi ustne. Starsi uczniowie mogą opowiadanie czy pozostałe formy wypowiedzi stworzyć w wersji pisemnej. Wybór działań będzie uzależniony również od czasu, którym dysponuje nauczyciel – czy zajęcia są w ramach zajęć lekcyjnych, bibliotecznych, świetlicowych. Zajęcia można wzbogacić wprowadzeniem elementów muzycznych.

Opracowanie: Bogusława Arkuszyńska